

Povijest župe Ravno

02.08.2019 15:08

Povijest župe Ravno

Povijest župa Trebinjsko-mrkanske biskupije (Marinko Marić, Crkva na kamenu, kolovoz-rujan 2019.)

Župa Ravno

Iako je Trebinjska biskupija utemeljene još u 10. stoljeću zbog nedostatka arhivskih vrela nemoguće je utvrditi njenu unutarcrkvenu hijerarhijsku strukturu sve do početka 17. stoljeća. Naime, o župama te biskupije prve sačuvane podatke nalazimo u biskupskim izvješćima trebinjsko-mrkanskih i dubrovačkih (nad)biskupa te misionara koji su bili na službi u tim krajevima. Ta su izvješća slana u Rim, najprije Kongregaciji Koncila, a od 1622. godine Kongregaciji za širenje vjere (*Sacra Congregatio de Propaganda Fide*) koja je bila zadužena za katolike koji su živjeli na područjima pod osmanlijskom vlašću. Ponekad su izvješća nosili biskupi kad bi, svake pete godine, išli *ad limina* u Rim.

Do uspostave crkvene hijerarhije i osnivanje prvih župa Trebinjsko-mrkanske biskupije došlo je u vrijeme imenovanja Tome Medvjedovića barskim nadbiskupom i primasom Srbije 1599. godine. Malo iza toga, 1604. godine, on je imenovao prve župnike za župe Popovo i Zažablje. Za župnika u Popovu postavio je fra Filipa Dobroslavića, podrijetlom iz tih krajeva. Nakon što je Dobroslavić 1620. godine napustio župu, biskup Antić je za novog župnika postavio fra Blaža Gračanina koji je do tad bio župnik susjednoga Zažablja. Godine 1624. za župnika je imenovan don Marko Natali koji je u župi boravio sve do smrti 1670. godine. Njegovom smrću Trebinjsko-mrkanska biskupija ostala je bez ijednoga svećenika pa je za župnika župe Popovo došao dubrovački svećenik don Andrija Ponterighi. Međutim, Ponterighi je ubrzo napustio župu pa je biskup Primi zatražio pomoć od bosanskih franjevaca. Tako je za župnika 1674. godine došao fra Ivan Bartulović iz Kreševa.

Do osamdesetih godina 17. stoljeća Trebinjsko-mrkanska biskupija imala je samo dvije župe - Popovo i Zažablje. Nakon što je tadašnji trebinjsko-mrkanski biskup Antun Primi u nekoliko navrata obišao biskupiju procijenio je da su postojeće župe prevelike pa je svaku razdijelio na dvije. Tako je 1677. godine župu Popovo razdijelio na župu Ravno i župu Belenići. Župa Ravno je obuhvaćala petnaestak naselja smještenih po obodu Popova polja te ona u brdskim predjelima Bobana. Od osnutka župe pa sve do pred kraj 19. stoljeća prostorni obuhvat župe bio je uglavnom u istim granicama, od Kaladžurđevića u zaleđu Rijeke dubrovačke na jugu do Orašja na sjevernom obodu Popova polja. Prema zapadu je granično naselje bilo Orahov Do, a na istoku Ubosko iznad Ljubinja. Jugozapadna granica župe ujedno je bila granica između Osmanskoga Carstva i Dubrovačke Republike, a kasnije državna granica Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Župu su činila naselja: Ravno, Dvrsnica, Čvaljina, Zavala, Češljari, Dubljani, Do,

Prhinje, Kotezi, Orašje, Orahov Do, Grabovi Do, Plitki Do (Bjeljave), Ubosko, Ljubinje, Golubinac, Kijev Do, Belenići, Šćenica, Grebci i Kaladžurđevići. Župe je bilo vrlo prostrana tako da je iz najudaljenijega naselja, Kaladžurđevića, do središta župe trebalo pješaćiti više od osam sati. S vremenom se broj naselja župe mijenjao, ovisno o doseljavanju ili iseljavanju katolika u pojedinim naseljima. Primjerice, Orašje je sastavnicom župe postalo tek s doseljenjem katolika s Golubina i Trnčine polovicom 19. stoljeća. U Ubosku je do 1867. godine živjela samo jedna katolička obitelj Bubica, ali se ono svejedno vodilo sastavnicom župe. Trebinje je također jedno vrijeme bilo u sklopu župe Ravno da bi, osnivanjem župe Trebinje 1891. godine, dio župe Ravno, tj. naselja Grebci, Šćenica i Kaladžurđevići, bili izdvojeni iz župe Ravno i priključeni novoosnovanoj župi. Tridesetih godina 19. stoljeća Ljubinje je izuzeto iz župe Ravno i pripojeno župi Stolac, a Orašje župi Gornje Hrasno. U pojedinim naseljima u postupnosti je nestalo katolika pa danas, 2019. godine, župu Ravno čine sljedeća naselja: Ravno, Čvaljina, Zavala, Češljari, Orahov Do, Grabovi Do, Bjeljave (Plitki Do), Kijev Do, Golubinac, Belenići, Do, Prhinje, Kotezi te Dubljani, u kojim nakon 1945. ne živi nijedan katolik.

Župa je posvećena Rođenju Blažene Djevice Marije (Mala Gospa). Sjedište župe uglavnom je bilo u istoimenom naselju Ravno, osim u kraćem razdoblju od 29. rujna do 31. prosinca 1911. godine kad je bilo premješteno u Koteze. U svim naseljima župe nalaze se katolička groblja s kapelicama koje su posvećene svojim zaštitnicima: Ravno – Sv. Josip, Češljari – Sv. Ante, Orahov Do – Sv. Ivan Krstitelj, Zavala – Sv. Petar, Golubinac – Gospa od Pohoda, Do-Prhinje – Bl. Marija Petković, Kotezi – Sv. Nikola biskup, Kotezi – Svi Sveti (groblje), Dubljani – Gospa Karmelska, Belenići-Kijev Do – Sv. Ilija, Čvaljina – Sv. Šimun i Bjeljave – Sv. Martin Tourski. Na području župe, u naselju Ravno, postoje još dvije kapelice, najstarija među njima na brdu Oblat, posvećena Sv. Mitru i najmlađa, Sv. Josipa Radnika, u Staračkom domu u Ravnom.

Najstariji spomen župne crkve je iz 1579. godine o čemu svjedoči kamena ploča ugrađena u unutarnji zid crkve. Današnja župna crkva izgrađena je 1868. godine, nekoliko puta popravljana i obnavljana, posljednji put nakon potpune devastacije u Domovinskom ratu.

Prvi župnik župe Ravno bio je don Ilija Bošković, od 1677. do 1692. godine kad su ga u Orahovu Dolu ubili hajduci. Od tada do danas župnici su bili: don Petar Rodin od 1792. do 1710., don Miho Ivanišević od 1710. do 1738., (kao Ivaniševićev pomoćnik ili zamjenik spominje se i don Stjepan Vuličević, rodом s Belenića), don Petar Bronzić od 1739. do 1742., don Petar Bukvić, koji je u rodnoj župi župnikovao skoro 40 godina, sve do 1779. Njega je naslijedio fra Felix Amadija da Nona koji je bio župnik do 1784. godine. Fra Felixa je naslijedio don Ivan Kristić s Trebinje, koji je bio župnik do 1804. Njega je, također, naslijedio domaći svećenik, don Jozo Sokolović iz Velje Međe, koji je na službi bio od 1804. do 1824. godine. Naslijedio ga je don Luka Raguž koji je bio župnik dvije godine, tj. do pogibije 1826. godine. Sljedeći je bio don Ivan Kurtović od 1826. do 1829. Kurtovića je naslijedio dubrovački svećenik don Andrija Grillo koji je župnik bio deset godina, do 1839. Nakon njega za kratkotrajnog župnika dolazi bosanski franjevac, fra Ivan Martinović. Njega 1840. nasljeđuje još jedan dubrovački svećenik, don Antun Grillo, don Andrijin brat, i on ostaje župnik do 1848. godine. Sljedećih dvadeset godina župnik je bio don Ilija Vukas, do 1868. Njega je kratkotrajno zamijenio don Ivan Vlahinić, do 1869., kada je za župnika došao dubrovački svećenik don Vicko Palunko. Palunko je bio župnik dvije godine, do 1871., a naslijedio ga je don Boško Matić, do 1874. Sljedeće dvogodišnje razdoblje bilo je važno razdoblje za župu, kao i za čitavu Hercegovinu. Za župnika je došao don Ivan Musić koji je 1875. postao vođa Hercegovačkoga ustanka pa ga je mijenjao don Ivan Vlahinić koji je ostao sve do završetka ustanka, do 1879. godine. Sljedeći župnik, od 1879. do 1882., bio je don Ante Tvrđić. Naslijedio ga je don Vide Putica, od 1882. do 1890, a njega don Ilija Sentić, od 1891. do 1900. Početak 20. stoljeća na mjestu župnika dočekao je Marijana Vujnovića, od 1900. do 1907., a do 2. svjetskog rata župnici su bili: don Ivan Raguž od 1907. do 1920., don Ivan Maslač 1920., don Marko Zovko od 1920. do 1930., don Ante Romić 1930., don Ilija Rezo od 1930. do 1932. te don Jozo Zovko od 1932. do 1942. godine. Početkom rata zamjenjuje ga don Đuro Maslač koji ostaje župnik 20 godina, do 1963. Nakon njega dolazi don Zvonko Vuletić, od 1963. do 1970, a njegov nasljednik je don Petar Leventić, od 1970. do 1978. Zatim dolazi don

Mato Puljić, od 1978. do 1982. pa don Stjepan Ravlić, od 1982. do 1985. Te godine za župnika dolazi don Ivo Pavlović i ostaje do 1988. godine, kada župu preuzima don Pero Pavlović koji na toj dužnosti dočekuje Domovinski rat, uništenje župne crkve i većeg dijela župe. Bio je ravanjski župnik punih 30 godina, sve do 2018. kada ga nasljeđuje današnji župnik don Bernard Marjanović.

Brojčano kretanje katolika u župi Ravno može se pratiti od 1733. godine, kada je sofijski nadbiskup, a tadašnji upravitelj Trebinjsko-mrkanske biskupije, Marko Andrijašević popisao katoličko stanovništvo u biskupiji. Te godine u župi Ravno živjelo je 768 katolika. Stotinjak godina kasnije, 1842., župa je imala 1.098 katolika. Nakon sljedećih 100 godina, 1937., župa je imala 2.392 katolika. Procjenjuje se da je početkom 2. svjetskog rata župa imala oko 2.500 katolika, što je predstavljalo demografski maksimum. Rat i neposredno poraće ostavili su teške demografske „rane“ tako da se broj katolika od 1941. do 1947. godine smanjio za više od jedne trećine (35,52%) i pao je na 1.612 katolika. Osim stradanja za vrijeme i neposredno nakon 2. svjetskog rata, lošoj demografskoj slici župe doprinijelo je i iseljavanje u poratnim godinama tako da se u sljedećih 20 godina broj katolika smanjio za dodatnih 15% pa je 1968. godine on iznosio 1.369. Međutim, tu nije bio kraj, iseljavanje se pojačavalo svakim danom i svakom godinom, a vrhunac je doseglo osamdesetih godina, nakon utrnuća „žile kucavice“ toga kraja - uskotračne pruge Čapljina-Dubrovnik. Pred Domovinski rat, 1991. godine, u župi Ravno živio je 351 katolik, što u odnosu na 50 godina ranije, 1941., predstavlja smanjenje za 612,25%. Danas, 2019. godine, župa Ravno ima 95 katolika koji tu stalno žive, a tijekom vikenda kad dođu oni koji rade u obližnjem Dubrovniku taj se broj udvostruči.

Razvoj turizma i otvaranje novih ugostiteljskih objekata te gradnja novih domova posljednjih godina nagovještaj su da će župa Ravno, pramajka većine današnjih župa Trebinjsko-mrkanske biskupije, opstati, a nadati se da će se ubuduće broj njenih župljana povećavati, a ne smanjivati, kao što je to bilo do sad.

[Vrh stranice](#)